

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 25.03.1911**

Číslo ročníků: **1, 7**

Číslo výtisků: **1, 7**

Datum vydání čísla: **25.03.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

Jak známo, obdrželo naše ministerstvo námořnictví již r. 1909 se souhlasem státní dumy prostředky na vystavění 5 minných rychlohodných křižáků a 3 ponorných člunů. Ale ministerstvo utratilo tyto peníze a loďstvo určené pro Černé moře zůstalo na papíře.

Vedle tureckého loďstva jest se nám však na Černém moři obávat i loďstva rakouského. Také malé Rumunsko má silnou říční flotilu, pomocí které ovládá Dunaj. Toto padá silně na váhu, pomysleme-li, že Rumunsko se nachází ve vleku Rakouska a Německa, takže při objevení rakouského loďstva v Černém moři musíme počítati i s Rumunskou eskádrou.

Abychom mohli v případě zápletek počítati byt i jen na obranu našich břehů, nutno vybudovati co možná nejdříve moderní loďstvo na Černém moři. Opatřiti staré lodě

moderní výzbrojí, nemá smyslu a bylo by jen vyhazováním peněz, poněvadž staré koráby nedají se přizpůsobiti tak, aby mohly s úspěchem zápoliti s moderními loďmi nepřátel. Ovšem, k výstavbě nových obrněnců na Černém moři jest za našich poměrů potřeba 4 let, takže Turecko nás nevyhnutelně předhoni, ale tím není vše zmeškáno. Dokud ovšem panovaly v našem mořském ministerstvu „cusimské pořádky“, duma plným právem rozpakovala se povolit tomuto ministerstvu tak ohromné milliony. Nyní, když admirál Vojevodský opustil svůj úřad a je naděje, že s novým správcem zavede se i nový, skutečný pořádek v tomto ministerstvu, duma zajisté povolí obnosy potřebné k obnovení naší moci a zabezpečení našich břehů proti nepřátelskému vpádu, jakmile jen bude dána záruka, že peněz bude řádně použito k tomu, k čemu jsou povoleny.

A. Gučkov,
bývalý předseda dumy a vůdce
okt'abristů.

D O P I S Y.

Olšanka.

Především jménem všech olšanských čtenářů vřelý dík zakladatelům družstva Čechoslovan, že ujali se práce tak těžké a zodpovědné. Zvláštní pýchou a potěšením nás naplňuje, že zásluhou našeho váženého spoluobčana p. Václava Kliča, jenž je jedním ze čtyř zakladatelů družstva, naše osada se dostala do první řady těch, kdo chtějí pracovat pro povznesení Čechů v Rusku.

Jak potřebný byl český list v Rusku je nejlépe vidět z toho, že každé číslo Čechoslovana je toužebně očekáváno a že nezřídka na nádraží, ku kterému přiléhá Olšanka, se shromáždí většina předplatitelů, očekávajících příchod kijevského vlaku. To se děje v osadě, kde od zániknutí Ruského Čecha jak český, tak ruský časopis byl řídkým zjevem. Ze zájem pro vlastní časopis stoupl, dokazuje i to, že Čechoslovan již nyní má na Olšance 25 předplatitelů, zatím co Ruský Čech měl u nás pouze 4—5 odběratelů.

Naše osada byla založena r. 1875. Leží nedaleko městečka Čudnova v Zitomírském újezdu, Volynské gubernie. Velkou výhodou pro nás je nádraží jihozápadní dráhy Čudnov-Volynský, které je téměř uprostřed vsi. Na rovinaté, dobré půdě — po nejvíce černozemu — výtečně se

daří různým druhům obilí, bramborám a řepě, kterou pěstujeme pro blízké cukrovary. Též chmeli se u nás dobře vede. Pěstujeme jej v různém množství od 10 do 200 kop. Jako ve většině českých osad i u nás tyčkové chmelnice ustoupily místo drátěnkám.

Češi se zabývají téměř výhradně zemědělstvím. Průmysl je zcela málo vyvinut. Při tom každý řemeslník má rovněž kousek pole. Obchod je hlavně v rukou Židů, kteří bydlí po druhé straně železniční tratě. V roce 1912 Židům vyprochává 36 letá nájemní lhůta a budou-li nuceni se vystěhovat, zajisté někteří naši občané uchopí se příležitosti, aby se věnovali též více průmyslu a obchodu.

Z větších průmyslových podniků je zde pouze pivovar a moderně zřízená sladovna p. V. Kliča. Po všimnutí zasluhuji 2 hostince pp. V. Roušala a R. Roušala, uzenářství a pivnice p. Bydžovského a tři obchody se smíšeným zbožím.

Hospodářské poměry naše jsou poměrně dobré a na zlé začátky téměř již všichni zapomněli.

Osada naše je dosti velká a čítá na 130 čísel. Co do vyznání většina olšanských občanů je pravoslavná jen několik jednotlivců se hlásí ke katolictví.

Společenský život dosud se neprojevoval ničím zvláštním. Pořádáme plesy a výlety. Dříve, je to již hodně dávno, se hrávalo na Ol-

šance divadlo, nyní se nehraje. O ochotnické síly by nebyla nouze, jen podnět nám chybí. Doufejme, že i ten se svým časem dostaví. Nyní konáme přípravy k založení dobrovolného hasičského sboru. Zemstvo nám již slíbilo částečnou podporu na zakoupení stříkačky, ostatní vyřízení bude hradit obec.

Zajisté není bezvýznamné, že zatím co v jiných osadách se čím dále tím méně čte, na Olšance zájem o českou knihu stoupá. Nemalou zásluhu o to, že u nás je česká kniha hledaná, má p. V. Klich, který dával podnět ke kupování knih a sám předešel dobrým příkladem. Dobrovolné sbírky, výtěžky ze zábav nám umožnily zakoupení většího počtu knih a utvoření české knihovničky, čítající několik set svazků. Někteří občané platí pravidelné roční příspěvky tak, že knihovna vzrůstá. Duší knihovny je p. A. Kratochvíl, jenž nelituje ani času ani práce, když se jedná o rozkvět knihovny.

Bolavou otázkou je pro naši obec školská otázka. Máme svou jednotřídní školu, již vydržuje obec vlastním nákladem, ale škola ta nám nikterak nevyhovuje. Především nemůže pojmouti všech dětí, patřících do školy. Naše osada sama o sobě dává na sto žáků každoročně. Mimo to školu navštěvují děti místních židů a železničnických zřízeneců. Ve škole jednotřídní je pouze jeden učitel a ten i při nejlepší vůli by

nemohl věnovat veškerou potřebnou péči takovému množství dětí, rozdělených ve čtyři skupiny (I., II., III., a IV.). Učitel, aby si ulehčil, nebo snad tak jedná na pokyn p. inspektora národních škol, oznámil, že pro nedostatek místa ve škole přijímá letos a snad i za rok žáky pouze do druhé a třetí třídy, do první třídy pak nepřijme nikoho. Odtud následuje, že chceme-li, aby naše děti se do školy vůbec dostaly, musíme si je připravit do druhé třídy doma. Jak to však udělat? Každý hospodář, každá hospodyně mají své zaměstnání, které jim nedovoluje, aby se náležitě obírali záležitostí vyučování svých dětí doma a pak ne všichni jsou k něčemu takovému způsobilí. Na štěstí našel se v naší osadě jeden občan, Josef Kučera, který jevil vlohy učitelské a jal se vyučovat menší děti ruštině, písmu a počtům. Děti učily se ochotně u soukromého učitele, poněvadž jim vše vysvětloval srozumitelnou mateřštinou, kdežto ve škole učitel Rus mluví se všemi pouze rusky. Posledním nařízením generál-gubernátorovým, přísně zapovídajícím soukromé vyučování všem těm, kdo nemají na to zákonitě dovolení (viz 3. číslo Cechoslavana), jsme naprosto zbaveni možnosti dostat své děti do školy. Nepřipravené děti učitel do školy nepřijme a připravovat děti nemá kdo.

Nejmilejší by nám bylo, kdybychom dostali českého učitele na školu, jenž by mohl vyučovat česky i rusky. Kdo ví však, setkala-li by se podobná žádost s příznivým výsledkem. Snad by nám spíše dovolili, abychom směli mít soukromého učitele, jenž by připravoval naše děti a co by měl dělat soukromý učitel, aby dosáhl předepsaného dovolení? Porad'te jak se dostat ze slepé uličky.

Velký rozruch na Olšance způsobila zpráva o připravovaném zákoně o jinorodcích, dle něhož vládnouti a spravovati pozemky na venkově bude moci z jinorodců jen ten, kdo je křtěn pravoslavným. U nás samostatných hospodářů, kteří vyznávají víru od narození, najdete sotva dva — tři. A v ostatních českých osadách jich rovněž více nenajdete. Kdyby navrhovaná osnova zákona se měla stát skutkem, byla by to hrozná rána pro všechny Čechy na Volyni. J. K. a J. N.

Z Kvasilova (Volyn.) Naším ochotníkům bylo gubernátorem dovoleno pořádati šest divadelních představení, na nichž bude hráno česky a rusky. Čistý výtěžek z těchto představení věnován bude místnímu dobrovolnému hasičskému sboru.

Za pomezím.

(Poznámky diplomata).

VII.

Zvláštní poměry zavládly v nejmenším slovanském státě na Černé Hoře. Většina z nás zvykla si považovati Černohorce za romantické hrdiny, kteří jsou stvořeni pouze pro to, aby hájili své skalní hnízdo. Mnoho slavných činů vykonali, po staletí udatně hájili vlast a víru pravoslavnou proti turecké záplavě, ale dnes se jim nevede daleko tak dobře, jak by se mohlo zdát. Pověstný patriarchální poměr mezi lidem a knížetem patří již minulosti. Kniže — od loňska král — Nikola není již pouze starším mezi rovnými, je panovníkem, který má svůj dvůr, úřednictvo, četnou vojenskou stráž a uložil svému lidu dosti vysoké daně. Černé skály rodi jen málo chleba a proto hojní junáci černohorští museli se rozloučit s vlastí, aby daleko za mořem hledali výživu. Hospodářské poměry jsou tak neutěšené, že v době, kdy v Rusku vypukla revoluce, začalo se i na Černé Hoře hýbat. Kniže Nikola, aby přešel výbuchu nevole, rozhodl se dát národu konstituci a svěřil vládu v zemi vynikajícímu pokrokovému činiteli Raduličovi. Když však sněmovna začala žádat účty od knížecích úředníků a milců, rozhodl se kniže rozpustit „buřičskou“ sněmovnu, dal uvěznit většinu pokrokově smýšlejících politiků a celá řada lidí na základě falešného svědectví byla odsouzena pro „zamýšlený útok na život knížete“. Již několik let hnijí ve smrdutých vězeních černohorských nejlepší synové vlasti jen proto, aby nynější vládcové Černé Hory nemuseli skládat účty ze zpronevěřeného národního jmění a mohli dále žít z potu a krve chudého lidu. Národ je nespokojen s vládou a nikdo nemůže říci, že některé plémě nezdvihne dnes zítra prapor vzpoury proti tyranům, a za těchto vnitřních poměrů pronikají na veřejnost zprávy, že vládnoucí kruhy, rozuměj král, touží po politice většího rozsahu. Ctižádost bývalého knížete Nikoly nebyla ukojena tím, že před krátkým časem byl uznán Evropou za krále a že Černá Hora má přístav na Adriatickém moři — Bar. V Albanii se připravuje povstání a černohorská vláda zcela okatě dává na jevo své sympatie vůči Albancům. Vitání a hostění albanských vůdců v Cetyni, hlavním městě Černé Hory, zajisté nebylo bezúčelné. Italský

list *Corriere de la Sera* tvrdí, že Černá Hora chce připojit (anektovat) albánská města Plavu a Gusinji, ležící na severním svahu severo-albánských Alp, při jihovýchodním cípu Černé Hory. Tím chce pomalu rozšířiti svoje panství až po hranice, táhnoucí se od Rikanackého jezera přes Bor Vrh po hřbetě severo-albánských Alp až k hoře Mokra v nejvyšší Černé Hoře. Na území touto hranicí omezené, uprostřed něhož teče řeka Lím, činí si Černá Hora už od dávna nárok. Turecko tyto černohorské plány nejsou neznámy; hromadí válečný materiál, opevňuje pohraniční města a je přichystáno k boji s Černou Horou. Černá Hoře uzavřela už smlouvu s albánskými vůdci okolo Plavy a Gusinje. Tím způsobem chce černohorské vojsko snadno se dostat a zaujati tato města, v nichž není turecké posádky a z nichž Albánci by dobrovolně ustoupili. Kdyby turecké vojsko vytáhlo k Plávě a Gusinji, narazí na albánské čety a tehdy začnou má boj za autonomii Albánie. Nár. listy podávají zajímavé zprávy o původu albánské vzpoury.

Ve svém divokém kraji vymykali se Albánci vždycky hlubšímu zasahování Cařihradu; většina jejich kmenů požívala privilegia, že k nim turečtí úředníci ani nesměli, Horní Albanie nebyla vůbec nikdy podrobena, hluboká zást' dělila potomky starých Illyrů od asijských přistěhovalců a ani islam, který z části přijali, je Turkům nepřiblížil. Ovšem nemohla k nim ani civilisace. Milionový národ žil odloučen ve svých horách, vsích a sporných městech, pásł stáda, udržoval svoje vojenské zvyklosti a s hroznou zuřivostí prováděl krevní mstu. Tato věc a potom ráznost náboženská spolu se vzájemnou nenávistí jednotlivých kmenů bránila vytvoření národního vědomí, tak že turecké vlády nemusely se albánskou otázkou příliš znepokojovati, zvláště pokud Albánci byli klidni a nedařilo se mezi nimi zahraničním vlivům. Teprve příkré zasáhnutí mladotureckého výboru umožnilo mezi nimi ve větším slohu národní agitaci nečetné inteligenci, která může Turecku z Albanie učiniti nepřekonatelného nepřítele.

Hned po turecké revoluci počala albánská inteligence tvořiti spolky, které měly buditi národní ideu